

בס"ד. שיחת ש"פ נח, בדר"ח מרחשוון ה'תשי"ז.

בלתי מוגה

א. בנוגע להזמן דיום הש"ק זה, הרי נוסף על ענינו הפרטי של זמן זה, כולל הוא עוד כמה ענינים (כדלקמן) — כבכל עניני העולם הכלולים זה מזה, שכל ענין כולל בתוכו עוד ענינים, ועאכו"כ שכן הוא בעניני תומ"צ.

ובהקדם הידוע בסדר האורות למעלה — שככל שהאור הוא למעלה יותר הרי הוא במספר גדול יותר¹, והיינו, שככל שתגדל מעלת האור, גדול יותר מספר המדריגות שלמטה ממנו הכלולים בו.

ולדוגמא: ספירת החכמה — כוללת בתוכה את כל הספירות שלמטה ממנה, ואילו הנקודה שלמעלה מהחכמה, כוללת בתוכה גם את ספירת החכמה; ועד"ז למעלה יותר, עד לבחי' מחשבה הקדומה דא"ק, שכוללת בתוכה את כל סדר ההשתלשלות².

ומזה מובן, שאם בעניני העולם כולל כל ענין עוד כמה ענינים, עאכו"כ שבעניני תומ"צ — שלמעלה מהם — כולל כל ענין עוד כמה ענינים.

וזהו גם הטעם ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה"³ — מפני שהמצוה שעוסק בה כוללת את כל שאר המצוות⁴.

ועד"ז בישראל, ש"כל ישראל ערביין זה בזה"⁵ — מפני שבכל אחד מישראל כלולים כל הענינים השייכים לכל ישראל⁶.

וכן הוא בענין הזמן — שנוסף על הזמן הפרטי דיום זה, כולל הוא עוד זמנים. וכמו יום השבת, שכולל גם את ימי השבוע שלפני השבת, וכן את ימי השבוע שלאחרי השבת, ובפרט שבת מברכים החודש, וכן שבת ר"ח, שכולל גם את כל ימי החודש⁷.

(4) ראה הנסמן בלקו"ש חכ"ו ע' 237
הערה 64.

(5) שבועות לט, סע"א. סנהדרין כו, סע"ב.

(6) ראה לקו"ש ח"ל ע' 217, ובהנסמן שם.

(7) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, סע"א.
ובכ"מ.

(1) ראה הנסמן בלקו"ש חל"א ע' 155
הערה 47.

(2) ראה בארוכה ספר הערכים — חב"ד
(כרך א) ערך אדם קדמון (ע' קעג ואילך).
וש"נ.

(3) סוכה כה, סע"א. סוטה מד, ב.

ובנוגע ליום הש"ק זה, ב' דר"ח מרחשון — הרי הענין העיקרי שבו, הוא, שכל ימי השבוע שלפני השבת הכלולים בו שייכים לחודש תשרי.

ובפרטיות יותר — גם יום הששי, עם היותו ר"ח מרחשון, הרי הוא יום א' דר"ח, שהוא גם יום השלושים דחודש תשרי⁸, ולא עוד אלא שיום השלושים ממלא ומשלים את מנין ומספר הימים דחודש תשרי (שהרי חודש בן שלושים יום נקרא חודש מלא⁹), ונמצא, שביום הש"ק זה כלולים כל הענינים דחודש תשרי.

ב. והנה, חודש תשרי הוא חודש שיש בו ענינים נעלים ביותר, — כמרומו גם בשמו של החודש, כדאיתא במדרש¹⁰ ש"תשרי" הוא מלשון "תשרי ותשבוק ותכפר על חובי עמך",

ונקרא גם "חודש השביעי"¹¹ — ע"ש "שהוא משובע בכל", הן בענינים גשמיים והן בענינים רוחניים, כפי שממשיך ומונה בפרטיות: "גתות בתוכו ברכות בתוכו" — ענינים גשמיים [וקאי במיוחד על חג הסוכות¹², שנקרא "חג האסיף", ע"ש "באספך את מעשיך מן השדה"¹³, "באספך מגרנך ומיקבך"¹⁴, היינו, שכל הענינים שהתיגעו עליהם במשך כל השנה, נמשכים ובאים בטוב הנראה והנגלה], וכן "כפור בתוכו סוכה בתוכו לולב וערבה בתוכו" — ענינים רוחניים,

והוא גם חודש כללי על כל השנה כולה, כמרומו גם בשמו של החודש — "תשרי" אותיות "רשית"¹⁵, שהוא כמו ראש¹⁶, והיינו, שכשם ש"ראש השנה" כולל את כל ימי השנה (שלכן נקרא בשם "ראש", בדוגמת ה"ראש" שכולל את כל אברי הגוף)⁷, כך גם חודש תשרי כולל את כל ימי השנה.

ובפרטיות יותר — יש בזה ב' מדריגות: (א) ימי השנה כפי שכלולים בחודש תשרי, (ב) חודש תשרי כפי שכולל את כל ימי השנה. וענין זה שחודש תשרי כולל את כל ימי השנה הוא במדריגה נעלית יותר מההתכללות דכל ימי השנה בחודש תשרי.

(14) פ' ראה טז, יג.

(15) בעה"ט עה"פ עקב יא, יב.

(16) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שעט.

אוה"ת דרושי סוכות ע' א'תשנו. ברכה ע'

א'תתסו. סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרנ"ו ע' רעה.

תש"ב ע' 49. ועוד.

(8) ראה שו"ע אה"ע סקכ"ו ס"ו.

(9) רמב"ם הל' קידוש החודש פ"א ה"ד.

(10) ויק"ר פכ"ט, ח.

(11) אמור כג, כד ואילך.

(12) ראה גם פי' עץ יוסף לויק"ר שם.

(13) משפטים כג, טז.

והמשל לזה מכחות הנפש, שיש מדריגה שהכחות כלולים בנפש, ויש מדריגה נעלית יותר — נפש כולל כחות, שכן, כחות הכלולים בנפש הם כחות, אלא שהכחות כלולים בנפש, ואילו נפש כולל כחות הו"ע הנפש¹⁷.

ועד"ז בנדו"ד — שישנה המדריגה דימי השנה כפי שכלולים בחודש תשרי, ולמעלה מזה — המדריגה דחודש תשרי שכולל את ימי השנה.

וכל הענינים הנעלים דחודש תשרי — כלולים ביום הש"ק זה, שבו נעשית העלי' וההתכללות דכל ימי השבוע שלפנ"ז השייכים לחודש תשרי, עד ליום השלושים שממלא ומשלים את מנין ומספר הימים דחודש תשרי.

והענין בזה — שביום הש"ק זה נכללים כל עניני חודש תשרי ומתעלים לבחי' התענוג, כמ"ש¹⁸ "וקראת לשבת עונג", ועד לעצמות התענוג הפשוט¹⁹,

ותכלית העלי' היא כדי שלאח"ז תהי' ההמשכה למטה, והיינו, שכל הענינים הגשמיים והרוחניים שבהם מושבע חודש תשרי, כפי שמתעלים ביום הש"ק לבחי' התענוג — יומשכו מיום הש"ק על כל השנה כולה.

* * *

ג. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים כו'.

* * *

ד. בנוגע להמאמר הנ"ל — יש לבאר הקשר והשייכות דהתחלת המאמר (אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל כו') לתוכן הזמן דיום הש"ק זה.

ובהקדמה — שהסדר דהתחלות מאמרי דא"ח שנאמרים במשך זמני השנה אינו דבר מחודש, להיותו ענין שנקבע כבר ע"י רבותינו נשיאינו בדורות שלפנ"ז, כך שבכל זמן ישנם התחלות המאמרים השייכים לתוכן זמן אמירת המאמר²⁰.

(19) ראה המשך תרס"ו ע' צט ואילך.
(20) ראה גם תר"מ ח"ד ע' 132. ע' 179.
ח"י"ג ע' 115.

(17) ראה סה"מ תש"ג ע' 157. ד"ה אמר ר"ע שנאמר בהתוועדות פ"ה (לעיל ע' 172 ואילך). ועוד.
(18) ישע"י נח, יג.

ובנדוד, מאמר שהתחלתו אר"ע אשריכם ישראל כו' — מצינו²¹ רשימה של הצמח-צדק²² שהתחלתה אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם²³, שזמנה בחדשי אלול-תשרי. ומובן הקשר והשייכות דהתחלה זו לתוכן הזמן — כיון שתוכן ענין הטהרה שבמאמרו של רע"ק הוא עבודת התשובה (כנ"ל בהמאמר). ומטעם זה נקבע מקומה של משנת אמר רבי עקיבא — בסוף מסכת יומא, שבה נתבארה עבודת יום כיפור.

כמו כן מצינו מאמר עם התחלה זו (אר"ע אשריכם ישראל כו') משבת פרשת נח תרס"ז, לפני חמישים שנה²⁴.

ובביאור השייכות דהתחלה זו (בענין הטהרה) לפרשת נח — יש לומר בפשטות ע"פ המבואר בתו"א²⁵ ש"המבול בא²⁶ לטהר את הארץ²⁷ .. כדוגמת המקוה²⁸ כו"²⁹.

ה. ויש להוסיף בזה בפרטיות יותר:

נתבאר בהמאמר שכתשובה (ענין הטהרה) ישנם ב' ענינים: (א) תשובה כפשוטה, על חטא ועון. (ב) ענינה הפנימי של תשובה³⁰ — "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"³¹. ובעבודת השם — הרי זו המדריגה דרעותא דלבא שלמעלה מטעם ודעת.

וזהו גם הביאור בדיוק כפל הלשון "לפני מי אתם מטהרים" ו"מי מטהר אתכם": "לפני מי אתם מטהרים" — קאי על התשובה מלמטה למעלה, תשובה על חטא ועון, ו"מי מטהר אתכם" — קאי על התשובה מלמעלה למטה, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

ויש לומר, שב' הענינים שכתשובה מרומזים בפרשת נח:

האנשים החוטאים", שהרי "ברגע א' הי יכולת ה' להעבירם אף בלא המבול".
 (27) ומשום זה נקראת ארץ ישראל — שלא ירד בה המבול — "ארץ לא מטהרה" (יחזקאל כב, כד. וראה זבחים קיג, א).
 (28) וזהו מ"ש "ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום" (פרשתנו ז, יב) — כדוגמת המקוה ששיעורה ארבעים סאה.
 (29) ראה לקו"ש ח"א ע' 4 ואילך. תו"מ ח"ז ס"ע 137 ואילך.
 (30) ראה לקו"ש ר"פ האזינו (עב, ב).
 (31) קהלת יב, ז.

(21) מכאן עד סוס"ט, וכן סי"א-יב, סי"ט — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלקו"ש ח"א ע' 11 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.
 (22) נדפס לאח"ז באוה"ת דרושי יוהכ"פ ע' א'תקעו ואילך.
 (23) יומא פה, ב (במשנה).
 (24) נדפס בהמשך תרס"ו ע' שפ ואילך.
 (25) ריש פרשתנו.
 (26) לא רק בתור עונש, "להעביר ולשחת

ידוע פירוש הבעש"ט³² על הפסוק³³ "בא גוי אל התיבה", שצריך לבוא ולהכנס להאותיות — תיבות — של תורה ותפלה.

והרי ב' הענינים דתורה ותפלה הם ב' אופני העבודה מלמעלה למטה (תורה) ומלמטה למעלה (תפלה). אותיות התורה הם בבחינת אבנים שנעשו בידי שמים, ואותיות התפלה נמשלו ללבנים, שהם אבנים שבידי אדם.³⁴

ו. והנה, בהענין דרעותא דלבא ומסירת נפש שלמעלה מטעם ודעת, ישנם אופנים שונים — נעלים ונמוכים:

מסירת נפש משמעותה מסירת הרצון³⁵, היינו, למסור את הרצון האישי. וע"פ דברי הגמרא³⁶ "מה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא", נמצא, שבכל כפיפה שיהודי מכופף את עצמו בשביל הקב"ה ("מיט יעדער בויג וואָס אַ איד בויגט זיך צוליב דעם אויבערשטן"), אפילו בתנועה קלה — שזהו"ע ד"קטלא פלגא" — נעשה ענין של מסירת נפש.

ולאיך גיסא, גם מי שהוא גדול שבגדולים, לא מספיקה עבורו העבודה שע"פ טעם ודעת, אלא גם אצלו צריך להיות ענין של כפיפה ("דער בויג") מתוך מסירת נפש, כיון שדוקא עי"ז יוכל "ליקח" אלקות, כמ"ש³⁷ "מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח" — דוקא³⁸.

ואין לו לטעון למה לא מספיקה עבורו העבודה שע"פ טעם ודעת, אע"פ שלהיותו גדול שבגדולים פועל ע"י הטעם ודעת שלו לא פחות מפעולתו של אחר ע"י מסירת נפש — כיון שהעבודה צריכה להיות "בכל מאדך"³⁹, מאד שלך⁴⁰, וכל זמן שהוא מוגבל בטעם ודעת שלו, אינו יכול "ליקח" אלקות. כדי "ליקח" אלקות — יש צורך במסירת נפש דוקא.

וכן הוא בנוגע ללימוד החסידות: גם מי שלומד חסידות בשופי, ומתנהג ע"פ מנהגי' והוראותי', ובהביטו מסביבו יכול לדמות לעצמו שעומד הוא כבר ברום המעלה ("ער שטייט שוין אין שפיץ") — אומרים לו שלא די בכך. — יש צורך ב"עבודה", ועבודה מתוך מסירת נפש.

וכמבואר בקונטרס ומעין⁴¹, שגם "כאשר כלי שכלו רחבים וקלים

(32) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) סא, ב. ובכ"מ.

(37) ישעי' נז, טו.

בהוספות ס"ח ואילך. וש"נ.

(38) ראה המשך תרס"ו ע' תלט. ועוד.

(33) פרשתנו ז, א.

(39) ואתחנן ו, ה.

(34) ראה תו"א משפטים עז, ד ואילך.

(40) תו"א מקץ לט, ד. ובכ"מ.

(35) תו"א מקץ לו, ב.

(41) מאמר טז פ"ב.

(36) ב"ק סה, א. ועוד. וראה תו"א בשלח

להביין", "שבמעט זמן ובמעט יגיעה יגיע מה שחברו יגיע כשיעסוק זמן הרבה" — "מ"מ צריך עסק ויגיעה" דוקא. והענין בזה — שכל זמן שעומד במציאותו המוגבלת כמו שהוא, אין לו שייכות לאלקות.

ז. וזהו הרמז שמיד בהציאה ממועדי חודש תשרי, ר"ה ויוהכ"פ

— קורין פרשת נח:

ביום כיפור — עיצומו של יום מכפר⁴², והקב"ה מוחל על כל העבירות. ועוד זאת, שביהכ"פ מאוחדים בני"י עם הקב"ה, "ישראל ומלכא בלחודוהי"⁴³, כך שכל מציאותם היא אלקות (כמדובר בשמח"ת⁴⁴).

יכולים איפוא לחשוב: מהו הצורך בעבודה דמסירת נפש — כאשר כל מציאותם של בני"י היא אלקות?

ולכן, מיד כשיוצאים מחודש תשרי קורין בפרשת נח: "בא גו' אל התיבה" — לבוא אל ב' הקוין של תשובה, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, היינו, שיש צורך במסירת נפש, כי, לקיחת העצמות אינה יכולה להיות כשנמצאים ב"מציאות" (גם אם זוהי מציאות היותר נעלית), אלא צריך להיות הענין ד"בכל מאדך" דוקא.

ח. עפ"ז יש לבאר מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁵ שפעם למחרת יוהכ"פ נכנס אל אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ושאל: אבא, ומה עתה? וענה לו אדנ"ע: "איצטער דאַרף מען ערשט תשובה טאָן" (עכשיו צריכים ביחוד לעשות תשובה).

ולכאורה אינו מובן: כיון שכבר היתה התשובה דיוהכ"פ, ונתקבלה התשובה אצל הקב"ה שהוא "סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישורון"⁴⁶ — למה אומרים שצריכים עוד לעשות תשובה?

— וכפי שמצינו במשנה⁴⁷ ש"אמרו עליו על בכא בן בוטא שהי' מתנדב אשם תלוי בכל יום חוץ מאחר יום כיפורים יום אחד", כיון שעדיין לא שייך ענין של חטא.

אך פירוש הדברים הוא — שהענין האמיתי של תשובה הוא "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", וכיון שאלקות הוא בלי גבול, הרי גם העבודה ד"הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" היא בלי גבול.

(45) ראה סה"ש תרפ"ט ריש ע' 25. וש"נ.

(46) נוסח תפלת העמידה דיוהכ"פ.

(47) כריתות פ"ו מ"ג.

(42) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג.

(43) ראה זהר ח"א סד, א"ב. רח, ב. ח"ג.

לב, א. קד, ב.

(44) שיחת ליל שמח"ת ס"ג (לעיל ע' 76).

והיינו, שכאשר נמשכים אורות מקיפים — באים גם הם בפנימיות, ואז נמשכים אורות מקיפים נעלים יותר, שבהם היא העבודה ד"רעותא דלבא", שלמעלה מטעם ודעת.

וזהו פירוש המענה "איצטער דאָרף מען ערשט תשובה טאָן", כי, קודם לכן, לא היו יכולים לעסוק בהתשובה היותר נעלית, כיון שאחזו עדיין בענינים נמוכים; אבל עכשיו, לאחר יוהכ"פ, "דאָרף מען ערשט תשובה טאָן" — הענין הפנימי של תשובה.

ט. וזהו כללות הענין דעבודת התשובה ומסירת נפש, "מה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא".

מחד גיסא צריך לידע שגם כאשר נמצאים במצב ירוד, הרי, כל שבירה וכפיפה שאדם שובר ומכופף את עצמו בשביל הקב"ה, נחשבת למסירת נפש, כי, "קטלא פלגא" נחשב כמו "קטלא כולה";

ולאידך גיסא, אפילו כאשר נמצאים במדריגה נעלית, אי אפשר לצאת י"ח בעבודה שע"פ טעם ודעת, אלא צריך להיות הענין ד"קטלא כולה".

ובלאו הכי, אין זה חסרון של פרט מסויים, הפרט דמסירת נפש, אלא חסרה כל ההתקשרות עם אלקות, כי, הענין ד"מרום וקדוש אשכון" הוא "ואת דכא ושפל רוח" דוקא.

וע"ד שמצינו בגמרא⁴⁸ שגם כאשר העבודה היא "בכל לבבך ובכל נפשך"⁴⁹, אלא שחסרה העבודה ד"בכל מאדך", ה"ז נקרא "אין עושין רצונו של מקום", ועד כדי כך, שלאחרי ריבוי השתלשלות יכול לבוא מזה מעמד ומצב ד"אין עושין רצונו של מקום" כפשוטו, רחמנא ליצלן;

משא"כ כשישנו הענין דמסירת נפש ו"בכל מאדך" — כל אחד לפי מהותו — הרי גם בשעה שענין זה מתבטא באופנים נמוכים, ה"ז נקרא כבר "עושין רצונו של מקום", ועי"ז נעשה "ועמדו זרים ורעו צאנכם"⁴⁹, שאפילו "זרים", לא זו בלבד שאינם מפריעים, אלא עוד זאת, שהם גם מסייעים.

י. ויש להוסיף בהקשר והשייכות דפרשת נח לשמע"צ ושמח"ת: בנוגע לחג הסוכות ושמיני-עצרת — איתא במדרש⁵⁰ "משל למלך

(49) ישע"י סא, ה.
(50) במדב"ר פכ"א, כד.

(48) ברכות לה, ב ובחדא"ג מהרש"א שם.
או"ת להה"מ פ' עקב (סקס"ו). לקו"ת שלח
מב, ג. ובכ"מ.

שעשה סעודה שבעת ימים וזימן כל בני אדם שבמדינה .. כיון שעברו שבעת ימי המשתה אמר לאוהבו כבר יצאנו ידינו מכל בני המדינה, נגלגל אני ואתה במה שתמצא .. בפר אחד ואיל אחד"; "כשבאין ללכת אמר להם המקום בבקשה מכם עשו לי סעודה קטנה .. התעכבו לי מעט עוד .. כבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם קשה עלי פרידתכם עכבו עוד יום אחד"⁵¹.

[ולהעיר, שענין זה שייך לא רק לחג הסוכות דוקא, אלא כן הוא גם בנוגע לכל ענין שיש בו גילוי אלקות — שיש קושי ("קשה כו") בהיציאה והפרידה מענין זה. וזהו גם מה שעושיין סעודה לגמרה של תורה⁵², ועד"ז בסיום מסכת⁵³ — בדוגמת ה"סעודה קטנה" דשמע"צ לאחר חג הסוכות שבאה בגלל ש"קשה עלי פרידתכם"].

וידוע הביאור⁵⁴ בדיוק לשון המדרש שהקב"ה אומר לבנ"י "קשה עלי פרידתכם" — דלכאורה מתאים יותר לומר "פרידתנו" — כיון שמצד הקב"ה לא שייך אף פעם ענין של פירוד ח"ו מבנ"י, אלא שע"י "פרידתכם", שיש פירוד אצל בנ"י עצמם בין איש לרעהו, אזי יכול להיות גם פירוד ח"ו בין בנ"י להקב"ה, "פרידתנו".

כל זמן שבנ"י הם באחדות, נמשכת אצלם ברכת הקב"ה, כמ"ש⁵⁵ "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך".

ובמכ"ש וק"ו ממה שמצינו בפרשת השבוע אודות דור הפלגה, שמצד היותם במעמד ומצב של אחדות, "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים"⁵⁶, "עם אחד ושפה אחת לכולם"⁵⁷ — "לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות"⁵⁷. ועאכו"כ שכן הוא בנוגע לבנ"י, שע"י ענין האחדות יכולים לפעול הכל.

ומובן שההשפעה שנמשכת לבנ"י ע"י האחדות היא בעילוי גדול יותר שלא בערך לגבי דור הפלגה — שהרי ההשפעה ללעו"ז (דור הפלגה) אינה אלא מחיצוניות הרצון בלבד, משא"כ בנ"י שמקבלים ההשפעה מפנימיות הרצון⁵⁸.

אבל כאשר בנ"י הם בפירוד זה מזה, שזהו"ע "פרידתכם" — אומר

(55) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת העמידה. וראה תניא פל"ב.
(56) פרשתנו יא, א.
(57) שם, ו.
(58) ראה קונטרס ומעין מ"ט פ"ג ואילך.

(51) פרש"י פינחס כט, לה"ו.
(52) רמ"א או"ח סתרס"ט.
(53) רמ"א יו"ד סו"ס רמו.
(54) ראה לקו"ש ח"ב ע' 433 ואילך.
תו"מ חט"ו ע' 166 ואילך. וש"נ.

הקב"ה "קשה עלי פרידתכם", כיון שע"י הפירוד של בנ"י זה מזה ("פרידתכם") נעשה גם פירוד ח"ו בין בנ"י להקב"ה.

וזהו שבסיום מועדי חודש תשרי אומר הקב"ה לבנ"י "קשה עלי פרידתכם":

במשך חודש תשרי, חודש המועדים, ר"ה יוהכ"פ וסוכות, נמצאים בנ"י במעמד ומצב של הפשטה מעובדין דחול ועניני העולם, וכולם עסוקים בענינים רוחניים. ובמילא, נמצאים אז במעמד ומצב של אחדות; אבל כאשר עומדים לצאת מחודש תשרי, שאז פונה כל אחד לעסקיו — אזי יכול להיות ענין של פירוד ח"ו, ועל זה אומר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם".

וכדי לשלול את הענין ד"פרידתכם" גם כאשר יוצאים מחודש תשרי לעסוק בעניני העולם במשך כל השנה,

— שהרי הכוונה היא לא שיהיו בנ"י מופשטים מעניני העולם, אלא אדרבה, שיעסקו ויפעלו בעולם, ובהיותם בעולם יהיו באחדות כמו בחודש תשרי בהיותם מופשטים מעניני העולם —

נותן הקב"ה עוד יום אחד — שמיני-עצרת (ושמח"ת) — יום שאין בו מצוות מיוחדות, ועוסקים בענינים גשמיים (מאכל ומשקה דסעודות יו"ט), ואעפ"כ נמצאים בנ"י במעמד ומצב של אחדות; ועי"ז ממשיכים האחדות דחודש תשרי על כל השנה כולה, שגם כאשר כל אחד עסוק בעניניו, תהי' האחדות כמו בחודש תשרי⁵⁹.

יא. ומרומז זה גם בענין המבול שבפרשת נח:

בעת המבול — הי' העולם כולו מוצף במים, ועד שאפילו המזלות לא שימשו⁶⁰. העולם הי' בטל. האנשים (שבתיבה) הוצאו מעניני העולם, והיו מסוגרים וכלואים ב"תיבה" — אותיות של תורה ותפלה.

מצב זה הוא ע"ד העבודה דחודש תשרי, שבו מובדלים מעניני העולם. וכמבואר בזהר⁶¹ ובלקו"ת⁶² על הפסוק⁶³ "ותנח התיבה בחודש השביעי", שענין זה רומז על העבודה דחודש תשרי (חודש השביעי למנין החדשים מניסן).

(62) לג"פ פרשתנו סח, ב. ולאח"ז באוה"ת

פרשתנו (כרך ג) תרמג, ב.

(63) פרשתנו ח, ד.

(59) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 14.

(60) ירושלמי פסחים פ"א ה"א. ב"ר

פכ"ה, ב. ופל"ד, יא.

(61) ח"ג קמט, ב.

אך התכלית היא לא בהמבול, אלא בהיציאה מן התיבה אל העולם, שגם אז יהיו באותו מצב כמו בהיותם בתיבה.

יב. ענין זה הוא הוספה בהשייכות דמי המבול למי מקוה:

מצינו בדברי הרמב"ם⁶⁴ שענין הטהרה נגמר לא בשעה שנמצאים בתוך המקוה, אלא בשעה שיוצאים מהמקוה. כלומר, בשעה שיוצא מהמקוה צריך להיות ניכר עליו שטבל במקוה.

וכן הוא גם בהענין ד"בא גו' אל התיבה", בהכניסה להתיבות דתורה ותפלה — שתכלית הכוונה אינה הביטול במציאות בעת הלימוד והתפלה, כי אם, שלאחרי התפלה והלימוד יהי' האדם באותו מצב כמו בשעת התפלה והלימוד.

וע"ד המדובר לעיל⁶⁵ אודות הבעש"ט, שקודם התפלה לא הי' בטוח מה יהי' עמו אחרי התפלה, בגלל כלות הנפש והביטול בעת התפלה⁶⁶ — הרי בכל זאת, חזר אחרי כן להעולם, כיון שזוהי עיקר הכוונה.

יג. ובנוגע לענינו:

האחדות של חודש תשרי — צריכים להמשיכה על כל השנה כולה.

כאשר מתחילה תקופת ימי המעשה דכל השנה — מעשה דייקא, שהוא הכח היותר תחתון במדריגה, והרי כל מה שלמטה יותר הולך ופוחת ענין ההתכללות (כנ"ל ס"א), והולך וגובר הפירוד — צריכים בני"י לקחת עמם את האחדות וההתכללות דחודש תשרי, להמשיכה על כל השנה כולה.

ובפשטות — שלא יהי' פירוד אצל בני"י בין איש לרעהו, ועד"ז אצל כאו"א מבנ"י גופא, שלא יהי' פירוד בין נפשו האלקית לנפשו הבהמית, ועד שפועלים ענין האחדות גם בארץ, שזהו"ע ד"גוי אחד בארץ"⁶⁷, שגם "בארץ" (ובכח המעשה) ממשיכים את ה"אחד"⁶⁸, שעיי"ז נעשה כללות הענין דשלוש בפמליא של מעלה ושלוש בפמליא של מטה⁶⁹.

* * *

66) ראה צוואת הריב"ש סל"ה. סמ"ב.

67) שמואל"ב ז, כג. ועוד.

68) ראה תניא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ.

69) סנהדרין צט, ב. וראה לקו"ת מטות

פה, סע"ד ואילך.

64) הל' אבות הטומאות פ"ו הט"ז. וראה

בכסף משנה שם. וראה שיחת ש"פ בראשית (התועודות ב) ס"נ (לעיל ע' 164).

65) שיחת ש"פ בראשית הנ"ל סמ"א

(לעיל ע' 159).

יד. ידוע שכל הענינים הגשמיים נמשכים מרוחניות, ובלשון השל"ה⁷⁰: התורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים. אבל אעפ"כ, מצד ירידת הנשמה למטה דוקא, שזוהי תכלית הכוונה — נוגע הגשמיות יותר מן הרוחניות.

וכפי שמצינו בנוגע לקיום המצוות, שכאשר מקיימים מצוה בלא כוונה, הרי, אע"פ שמצוה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה, מ"מ, יצא י"ח קיום המצוה, משא"כ אם כיון כל הכוונות ולא עשה את מעשה המצוה, לא עשה כלום — כיון שהגשמיות הוא העיקר⁷¹.

ובנדו"ד — האמור לעיל ע"ד המשכת האחדות דחודש תשרי על כל השנה כולה, מודגש ביותר בנוגע לאורחים שעומדים לנסוע מכאן — לאחרי שהייתם משך זמן ביחד עם כו"כ מבנ"י, אשר, "כל בי עשרה שכינתא שריא"⁷², ובפרט כמה פעמים עשרה — כיון שהנסיעה מכאן היא ענין של פירוד בגשמיות, ובמילא, מודגש יותר הצורך להמשיך את עניני חודש תשרי על כל משך הזמן שלאח"ז, החל מענין האחדות, שבאותו מעמד ומצב של אחדות שעמדו בר"ה וביוה"כ"פ ועד לשמח"ת, ימשיכו לעמוד במשך כל השנה כולה.

טו. והנה, בד בבד עם ענין האחדות, ישנם כמה ענינים שבהם צריך להיות התחלקות, ואעפ"כ, אין זה בסתירה לענין האחדות, ואדרבה, ע"י ההתחלקות בענינים אלו באים לאחדות אמיתית.

ומהדוגמאות לזה:

ההבדלה בין טמא לטהור — בזמן הזה, עד שיבוא הזמן שלא יהי צורך בהבדלה זו, כיון שיקויים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"⁷³ — בין קודש לחול, ובקודש גופא — בין קודש לקודש קדשים, כמ"ש⁷⁴ "ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים", ועד"ז "אתה (משה) מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו כו"⁷⁵.

ועד"ז ההתחלקות דכללות עם ישראל לג' סוגים: כהנים לויים וישראלים. וכן ההתחלקות דאנשים ונשים, כמודגש גם בנוגע לשמחת בית השואבה — "ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול"⁷⁶, "התקינו שיהיו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה"⁷⁷.

(74) דברי הימים א כג, יג.
 (75) פרש"י יתרו יט, כד.
 (76) סוכה נא, סע"א (במשנה).
 (77) שם, סע"ב.

(70) יג, ב ואילך. קסא, א ואילך.
 (71) ראה תניא רפל"ח.
 (72) סנהדרין לט, א.
 (73) זכרי' יג, ב.

ועד שאפילו לעתיד לבוא יהי ענין של התחלקות, דאף שאז יקויים היעוד⁷⁸ "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", והרי המים מכסים הכל בהשוואה, מ"מ, ישנם חילוקים בעומק הים כו'.

וכאמור, התחלקות זו אינה בסתירה לענין האחדות, ואדרבה, על ידה דוקא באים לאחדות אמיתית (כמדובר בארוכה באחת ההתוועדויות⁷⁹).

טז. ובנוגע לעניננו:

הענינים שלוקחים מחודש תשרי על כל השנה כולה — צריכים לקחת אותם ולהביאם אל כל פרטי המדריגות שישנם בין בני, לכל אחד לפי ערכו.

ובפשטות: כאשר האורחים שבים למקומותיהם, וכל אחד במקומו יספר ויחזור על הענינים שדוברו כאן במשך חודש תשרי — הרי זה צריך להיות לא רק עבור אלה שהם במעמד ומצב של כהנים, דהיינו חסידים [כמובן ממ"ש הרמב"ם⁸⁰ ש"כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו כו' להבדל לעמוד לפני ה' כו' הרי זה נתקדש קדש קדשים כו' ויזכה לו כו' כמו שזכה לכהנים כו'"], אלא גם עבור יהודים פשוטים, היינו, שהענינים שדוברו כאן במשך חודש תשרי צריכים להגיע לכל בני על כל פרטי המדריגות שביניהם, אלא שבזה גופא צ"ל ענין של התחלקות — לבאר את הדברים בסגנון ואותיות המתאימים לכל אחד לפי ערכו.

והדגשה מיוחדת בזה בנוגע לנשי ישראל:

ובהקדם מעלתן וחשיבותן של נשי ישראל — כפי שמצינו שבנוגע למתן תורה קדמו לאנשים, כמ"ש⁸¹ "כה תאמר לבית יעקב", "אלו הנשים", ואח"כ "ותגיד לבני ישראל", "האנשים".

ומהטעמים בזה — כיון שכל אשה בישראל היא עקרת הבית, שבה תלוי הנהגת הבית כולו, כולל ובמיוחד גידול וחינוך הילדים, שהם היסוד להמשך קיומו של עם ישראל, שהרי "אם אין גדיים אין תישים"⁸² (כמדובר כמ"פ⁸³).

ומשום זה לא הסתפק כ"ק מו"ח אדמו"ר בהקמת מוסדות חב"ד

(81) יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י עה"פ.

(82) ירושלמי סנהדרין פ"י ה"ב. ועוד.

(83) ראה גם שיחת ש"פ בראשית (התוועדות ב) סל"ב (לעיל ע' 149). וש"נ.

(78) ישע"י יא, ט. רמב"ם הלי' מלכים בסופן.

(79) ראה שיחת ש"פ שלח תשט"ז ס"ז

ואילך (תו"מ ח"י"ז ס"ע 16 ואילך).

(80) הלי' שמיטה ויובל בסופן.

עבור חינוך הבנים, אלא הקים מוסדות חב"ד גם עבור חינוך הבנות, ולא עוד אלא שכתב בעצמו שיחות וגם מאמרים באידיש, כדי שגם נשי ובנות חב"ד יוכלו להבין את הדברים⁸⁴.

ואע"פ שבמאמרי החסידות ישנם ענינים עמוקים — הרי בנוגע לכל הענינים שניתנו במתן תורה, דהיינו כל התורה כולה, כתיב "כה תאמר לבית יעקב", "אלו הנשים", היינו שניתנו גם לנשים, והחילוק אינו אלא באופן הנתינה, שבנוגע לנשים כתיב "כה תאמר", בלשון רכה⁸⁵. וכן הוא בנוגע לתורת החסידות — שהחילוק הוא רק באופן אמירת והסברת הדברים, אבל בנוגע לעצם הלימוד, בודאי יכולות וצריכות גם הן ללמוד כמו אנשים, אם רק יסבירו להם את הדברים בסגנון ואותיות המתאימים אליהן.

ומזה מובן גם בנוגע למסירת וחזרת הענינים שדוברו כאן במשך חודש תשרי — שצריכים למסור ולחזור אותם גם לנשי ישראל, ולא עוד אלא שזהו ענין עיקרי, מצד גודל מעלתן של נשי ישראל בנוגע להנהגת בתי בני, כנ"ל.

וכאשר ימסרו ויחזרו את הדברים לכל הסוגים של בני בהסברה המתאימה לכל סוג לפי אופנו — הרי התחלקות זו (כולל גם ההתחלקות שבין אנשים לנשים) תביא את האחדות האמיתית של בני, ואמיתית בנין בית ישראל — "כתפארת אדם לשבת בית"⁸⁵, ועד לקיום היעוד⁸⁶ "נקבה תסוכב גבר" לעתיד לבוא.

* * *

יז. ידוע שההתחלה דכל ענין נוגע על כללות המשך הענין, וע"ד הפתגם בנוגע לשבת בראשית: "ווי מ'שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית אַזוי גייט עס אַוועק על כל השנה"⁸⁷.

ועד"ז בנוגע לענין שנתחדש לאחרונה — פתיחת מחלקה גבוהה של ישיבת "תומכי תמימים" במקום חדש⁸⁸.

(ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א): יתן השי"ת שיהי גם ההמשך על כל השנה כולה בהתרחבות ובהצלחה, ויקויים בהם מ"ש⁸⁹ "הקטן יהי לאלף".

(84) ראה גם תו"מ חט"ו ע' 272. וש"נ. (85) ישעי' מד, יג. (86) ירמי' לא, כא. (87) ראה שיחת ש"פ בראשית (התוועדות) (88) בעיר נוארק (ראה "קובץ ליובאוויטש" חוברת טו ע' 58). (89) ישעי' ס, כב.

— ולהעיר גם מהמבואר בלקו"ת לג' פרשיות⁹⁰ בפירוש מארז"ל⁹¹ "אחד יוצא להוראה", שבשביל זה צריך להיות "אלף נכנסים למקרא", שאז "יוצא ממנו מאה למשנה .. עשרה לתלמוד .. אחד להוראה".

ומובן שהכוונה ב"הקטן יהי' לאִלף" — לא להגבלת הענין במספר אלף דוקא, אלא לענין הריבוי, כך שיכול להיות במספר גדול יותר גם מאלף, ועד לתכלית הריבוי, שגם זה נכלל במספר אלף, להיותו מספר הכולל.

וע"ד הידוע⁹² במספר אותיות האל"ף בי"ת, שלאחרי המספר דיחידות — מא' עד ט', עשיריות — מי' עד צ', ומאות — מק' עד ת', ובתוספת ה' אותיות הסופיות מנצפ"ך שמספרם מה' מאות עד צ' מאות — מתחילים עוה"פ מאות אִלף שמורה על מספר אִלף, ועד"ז ב', ב' אלפים, וכן הלאה. ועד"ז בספירות — שמלכות ביחידות, ז"א בעשיריות וכו', ועד לבחי' הכתר שמספרו אלף⁹³, וכיון שכתר שבעולם התחתון הוא מבחי' המלכות שבעולם העליון (כידוע⁹⁴ שמלכות שבעליון נעשה כתר לתחתון), נמצא, שבזה כלולים גם הדרגות היותר עליונות כו'.

ועד"ז בנדו"ד — "הקטן יהי' לאִלף" בנוגע למספר התלמידים — שבזה נכלל גם ריבוי היותר גדול, עד בלי מספר.

והעיקר — שיהי' כן בפועל ממש, ולא רק בנוגע למוסד הנ"ל, אלא גם בנוגע לכל המוסדות, שימשיכו תמיד להתפתח ולהתרחב, כפסק חז"ל⁹⁵ "מעלין בקודש".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לכל השייכים לפתיחת המתיבתא לומר לחיים על כוס מלא].

* * *

יח. דובר במאמרים⁹⁶ אודות גודל מעלתן של ישראל גם לגבי התורה, אלא שאעפ"כ, התגלות מעלתן של ישראל היא ע"י התורה דוקא. והנה, בירושלמי ר"פ המדיר⁹⁷ מצינו קושיא בנוגע ל"המדיר את

ח"ש קכו, ד. המשך תער"ב ח"א פל"ד (ע' נח). ועוד.

94 ראה ע"ח ש"ג פ"ב. ש"ו פ"ב. שמ"ב ספ"א. ובכ"מ.

95 ברכות כח, א. וש"נ.

96 ד"ה תורה צוה דיום שמח"ת ספ"ד (לעיל ע' 92).

97 כתובות רפ"ז.

90 בראשית ג, א. ולאח"ז באוה"ת בראשית (כרך 1) תתרכו, ב.

91 ויק"ר רפ"ב. קה"ר פ"ז, כח.

92 ראה מדרש תלפיות ענף אותיות. פרדס שער המציאות (שי"ד) פ"ב. וראה אנציק' תלמודית ערך אותיות ע' תיד, ובהנשמך שם.

93 ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי (בהוספות) חיי שרה קלא, ג ואילך. תר"ח

אשתו", "ויש אדם נודר שלא לפרוע חובו" (בתמ"י), והיינו, דכיון שמשועבד לה, איך יכול להדיר אותה? ומתרגן, "מכיון שהוא עתיד לגרשה כו' כמי שאין בו חוב". ומזה מובן, שכאשר אין אפשרות לגירושין, אזי השעבוד הוא בכל התוקף.

וכיון שבנוגע להקב"ה ובנ"י אמרו חז"ל⁹⁸ "להחליפם באומה אחרת אי אפשר" — הרי השעבוד שהקב"ה משועבד לכנס"י ליתן לה שארה כסותה ועונתה הוא בכל התוקף, הן בנוגע לשאר כסות ועונה ברוחניות, ש"שארה הוא בחינת החיות הנמשך בתוך העולמות בבחי' פנימית ע"ד אור פנימי, וכסותה הוא בחי' אור מקיף . . בחי' עונתה היינו המשכת אור חדש ונשמות חדשות ממש"⁹⁹, והן כפשוטו, זרעא חייא וקיימא, פרנסה בהרחבה, ואריכות ימים ושנים טובות.

וע"פ מש"נ¹⁰⁰ "מגיד דבריו ליעקב גו'", "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות"¹⁰¹ — יתן השי"ת, ובודאי יתן, לכאו"א מישראל כל המצטרך לו, בבני חיי ומזוני רויחי.

ולהעיר, שאע"פ שעומדים אנו כבר בתחילת חודש מרחשון, מ"מ, כיון שביום הש"ק זה כלולים כל עניני חודש תשרי (כנ"ל בארוכה), יכולים עדיין "לחטוף" ("אריינכאפן") ולמלא את כל הענינים שלא השלימו ("וואָס מ'האָט ניט דערטאָן") במשך חודש תשרי, כולל גם בנוגע להמשכת ברכתיו של הקב"ה לכל בנ"י על כל השנה כולה.

* * *

יט. כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם¹⁰² שפרשת נח הוא שבוע אפרורי ("קאָלעמוטנע"), אך בסופה, לקראת פרשת לך לך, מתחיל כבר מעמד ומצב של שמחה — מצד לידת אברהם אבינו. ובפרט ע"פ הפירוש הפנימי במ"ש¹⁰³ "לך לך גו' אשר אראך" — שמראים את המעלה של נש"י¹⁰⁴.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א: :) יתן השי"ת שכל הענינים שלעת-עתה הם אפרוריים ("קאָלעמוטנע"), מאיזו סיבה שתהי' — הרי כיון שנכנסים אנו לפרשת לך לך, יתחילו גם הם להיות באופן של שמחה, ויומשכו בטוב הנראה והנגלה.

(102) סה"ש תש"ב ע' 30. נעתק (בקיצור)

ב"היום יום" ג חשון.

(103) ר"פ לך לך.

(104) ראה לקמן ס"כ.

(98) רות רבה פתיחתא ג.

(99) לקו"ת במדבר יד, ג. ובכ"מ.

(100) תהלים קמז, יט.

(101) שמו"ר פ"ל, ט.

כ. ידוע¹⁰⁵ שהענין ד"לך לך גו" קאי על ירידת הנשמה בגוף:
 "מארצך וממולדתך" — כולל את כל הענינים שהיו אצל הנשמה
 למעלה, כמ"ש¹⁰⁶ "חי הוי' אלקי ישראל אשר עמדתי לפניו", שזהו מעמד
 ומצב הנשמה למעלה שעומדת לפניו ית' באהבה ויראה (כסף וזהב
 רוחניים¹⁰⁷). ואעפ"כ צריך להיות "לך לך" — לירד למטה. ודוקא עי"ז
 נעשה "אשר אראך", אראה אותך בעצמותך, שמתגלית מעלת הנשמה.
 והמשל לזה¹⁰⁸ — מכן מלך, שבהיותו בבית אביו המלך לא ניכרת
 כ"כ מעלתו, ורק כאשר המלך שולח אותו למרחקים, ובהיותו שם עומד
 בנסינות כו', אזי ניכרת גודל מעלתו בתור בן המלך. ויתירה מזה —
 כאשר בן המלך נמצא במרחקים ועומד בנסינות, נמצא המלך אתו עמו
 בעומק יותר מאשר בהיותו בביתו.

ומזה מובן גם בנוגע לכל אלה שנוסעים מכאן, רבנים, בעלי בתים,
 יושבי אוהל או תלמידים — שאין זה ענין של שילוחין וגירושין ח"ו,
 אלא ע"ד הענין ד"אשר אראך", שבמקומם הם מתגלית מעלתם
 האמיתית, ובהיותם שם קרובים הם אל המלך עוד יותר מכמו שהיו
 נשארים כאן. ובמילא, עליהם לדעת שכוונת נסיעתם אינה בשביל עניני
 עסק וכיו"ב, אלא בשביל מטרה רוחנית — למלא ולהשלים כוונת המלך.

* * *

כא. (לאחרי תפלת מנחה צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א להכריז):
 עכשיו¹⁰⁹ מתחיל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו"¹¹⁰. (והוסיף:) ויה"ר שיקויים
 גם המשך הכתוב — "ויפגעו בו מלאכי אלקים", והמלאכים יעזרו ויסייעו
 בב' אופני ההליכה מלמטה למעלה ומלמעלה למטה.

108) ראה שיחת ש"פ בראשית (התוועדות
 ב) סמ"ג (לעיל ע' 160). וש"נ.
 109) ראה לקו"ש ח"כ ע' 281 ואילך.
 110) ויצא לב, ב. וראה שיחת ש"פ
 בראשית הנ"ל סמ"ה (לעיל ע' 160). וש"נ.

105) ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' רפא
 ואילך. וש"נ.
 106) מלכים-א יז, א. ועוד.
 107) ראה תו"א ר"פ וישב. ובכ"מ.